

**ФРАНЦУЗСКОЕ КОЛЛЕЖЕ
ФАКУЛЬТЕТ ВНЕШНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ «УНИВЕРСИТЕТ КОРОЛЕВИ ДАНИИЛЫ»**

Цели, задачи и содержание, структура и организация дисциплины

УНИВЕРСИТЕТ

Департамент Французского колледжа

ФУО «Университет Королевы Даниила»

Бухарест, ул. С.Ю. Буковинского 10

Тел: 021 410 11 11

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА НАЦИОНАЛЬНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

«ФОРТЕПИАНО»

Группа: 0205 Музыкальная культура I семестр

Специальность: 025 Музыкальное искусство

Образовательно-профессиональная программа «Бетховенский стиль»

Образовательно-профессиональный стандарт – французский академический фортепиано;

Старший преподаватель – Елена Яковлева

Место публикации: Бухарест, ул. С.Ю. Буковинского 10 – департамент.

ВСТУП

Мета вивчення дисципліни – комплексний розвиток загальних та музичних здібностей здобувачів ОПП «Естрадний спів» на основі оволодіння практичними навиками гри на фортепіано в процесі вивчення творів української та світової фортепіанної літератури, підвищення загальної музично-виконавської культури майбутніх фахівців.

Предмет навчальної дисципліни «Фортепіано» – здобуття навиків гри на фортепіано в об'ємі, необхідному для подальшої професійної діяльності: практичне оволодіння навиками фортепіанної гри на матеріалі музичних творів різних історичних епох, жанрів і стилів, засвоєння етапів організації роботи з музичним текстом, опанування прийомами читання музики з нот та ескізного програвання творів, навиками фортепіанного акомпанування та ансамблевої гри.

Навчальна дисципліна «Фортепіано» вміщає такі складові:

- теоретична підготовка, що реалізується у ході індивідуальних занять із кожним студентом залежно від його здібностей та попередньої музичної освіти та спирається на поступове оволодіння знаннями із теоретичних дисциплін (сольфеджіо, теорії музики, історії музики, гармонії тощо);

- практична підготовка, що здійснюється в ході індивідуальних аудиторних занять у процесі вивчення музичних творів та їх художнього виконання з урахуванням виконавських можливостей студента;

- самостійна робота студентів (реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування у систематичних індивідуальних заняттях, використання сформованих інструментально-виконавських компетентностей у процесі вивчення вокальних творів, вправ та вокалізів).

Основним методичним принципом у побудові програми є поступове ускладнення репертуару з введенням щоразу нових елементів фортепіанної техніки.

Завдання:

- формування у студента базових знань, розуміння та застосування принципів творення простих музичних образів через використання засобів музичної виразності інструмента фортепіано;

- спонукання студента до стійкого сприйняття загальновизнаних мистецьких цінностей та цікавості до музичного мистецтва загалом, зокрема, фортепіанного виконавства;

- формування здатності до емоційної взаємодії з творами мистецтва, до самостійності в роботі та відповідальності за отриманий результат; формування професійних виконавських навичок студентів;

- формування допоміжних для вокаліста-репетитора навичок (концертмейстерства, виконання на фортепіано вокальних вправ та вокалізів).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

основні теоретичні поняття, використовувані в процесі гри на фортепіано:

- 1) поняття аплікатура, темп, динаміка, штрихи, фраза, речення, період;
- 2) терміни на означення штрихів;
- 3) терміни на означення динамічних відтінків;
- 4) терміни на означення музичних темпів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **уміти:**

1) грати гами в тональностях до 4-х дієзів в розхідному та паралельному русі з використанням правильної аплікатури;

2) грати секвенційні вправи та вокальні розспівки;

3) читати ноти з листа, витримуючи ритмічні та звуковисотні параметри твору, спрощуючи фактуру;

4) підбирати репертуар доступного рівня складності, розучувати та виконувати в цілому фортепіанні та камерно-вокальні твори різних жанрів, передаючи їхнє художньо-змістове наповнення;

5) акомпанувати вокалістові з нот або за допомогою буквених позначень акордів з дотриманням тісної взаємодії у всіх аспектах виконання.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

		Денна форма
Курс		1-4
Семестр		1-8
Кількість кредитів ECTS (год.)		9
Аудиторні навчальні заняття, год.	практичні	68 (1-2 курс) 52 (3-4 курс)
Самостійна робота, год		82 (1-2 курси) 68 (3-4 курс)
Форма підсумкового контролю	залік	1, 2, 3, 4, 8 семестри

**СТРУКТУРНО–ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «**Фортепіано**» згідно з освітньо-професійною програмою «**Естрадний спів**»

Результати навчання	Код та назва компетентності
РН 3 Грати на музичному інструменті/ співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стильових особливостей.	<p>ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>СК 2 Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.</p> <p>СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст твору у виконавській діяльності.</p> <p>СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/ виконавській/ педагогічній/ організаційно-творчій діяльності.</p> <p>СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої/ педагогічної/ організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.</p>
РН 4 Читати та відтворювати нотний запис тексту музичного твору	<p>ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>СК 2 Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.</p>

	<p>СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/ виконавській/ педагогічній/ організаційно-творчій діяльності.</p> <p>СК 6 Здатність передавати знання, застосовувати професійні та педагогічні методи, підходи, технології, знання вікової психології в умовах роботи з аматорським колективом та/або в педагогічній діяльності на рівні початкової мистецької освіти (відповідно до освітньо-професійної програми).</p>
<p>РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих завдань.</p>	<p>ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/ виконавській/ педагогічній/ організаційно-творчій діяльності</p> <p>СК 7 Здатність самостійно організувати та провадити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у професійній діяльності.</p> <p>СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.</p>
<p>РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.</p>	<p>ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати</p>

	<p>різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК 11. Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.</p> <p>СК 12. Здатність здійснювати міжособистісну та соціальну взаємодію для досягнення професійних цілей.</p> <p>СК 14 Здатність до професійної самореалізації.</p>
--	---

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Індивідуальні заняття зі студентами проводяться згідно із затвердженим розкладом індивідуальних занять. У разі відсутності на заняття без поважних причин інформація про відсутність студента передається в приймальню коледжу. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту Університету та Положення про Фаховий коледж, а також Положення про організацію освітнього процесу, правил внутрішнього розпорядку. Студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення, дискувати, ставити запитання викладачеві під час індивідуальних занять. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися одне до одного, бути зваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється освітній процес.

Здобувач повинен поважати права всіх членів спільноти Фахового коледжу, дотримуватись гендерної, расової, етнокультурної, міжконфесійної та політичної толерантності; не фальшувати, не підробляти документи, що стосуються освітнього процесу; не використовувати підказки інших під час поточного чи підсумкового контролю; поводитись гідно, навчатися сумлінно, бути чесним у міжособистісному спілкуванні; не пропонувати, не надавати членам академічної спільноти Фахового коледжу неправомірної вигоди.

ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУЩЕНИХ ЗАНЯТЬ

1) відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання (окрім випадків з поважної причини);

2) здобувач освіти має можливість перездавати тільки негативні оцінки та «н» упродовж трьох тижнів після їх отримання;

3) У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено відповідні оцінки без права перездачі.

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ (ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ)

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відбувається відповідно до «Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила».

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результати навчання	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
Освітній компонент «Фортепіано»		
РН 3 Грати на музичному інструменті/співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору	1. Комплекс методів розвитку рухово-моторних (технічних) навиків, спрямованих на виховання свободи, практичності,	Поточний контроль: оцінювання рівня самостійної підготовки до заняття та роботи на занятті,

<p>відповідно до його стилевих особливостей.</p>	<p>економності ігрових рухів. 2. Комплекс методів художньої інтерпретації музичного твору (цілісний та розгорнутий виконавський аналіз авторського тексту твору, художні порівняння та залучення асоціацій). 3. Конкретний ігровий показ; лічення вголос, диригування, залучення вокального та рухового досвіду тощо.</p>	<p>Підсумковий контроль в кінці семестру у формі публічного виступу.</p>
<p>РН 4 Читати та відтворювати нотний запис тексту музичного твору</p>	<p>1. Аналіз нотного тексту; 2. Опрацювання рухово-моторного компонента читання нотного тексту: «сліпий», «топографічний» та «графічний» методи.</p>	<p>Поточний контроль: оцінювання рівня самостійної підготовки до заняття та роботи на занятті</p>
<p>РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих завдань.</p>	<p>1. Пояснення значення професійних термінів фортепіанного виконавства. 2. Аналіз спеціальної термінології, що використовується у музичних творах, що вивчаються. 3. Оперування професійною термінологією в процесі навчання.</p>	<p>Поточний контроль: оцінювання рівня самостійної підготовки до заняття та роботи на занятті</p>
<p>РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців</p>	<p>1. Загально-педагогічні вербальні та візуальні методи навчання: пояснення, аналіз,</p>	<p>Поточний контроль: оцінювання рівня самостійної підготовки</p>

щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.	спостереження, порівняння. 2.Самооцінювання студентом проміжних результатів навчання.	до заняття та роботи на занятті
---	--	---------------------------------

Система оцінювання результатів навчання здобувачів за освітньо-професійною програмою «Естрадний спів» здійснюється відповідно до «Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університету Короля Данила». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Видами діагностики та контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

1) Поточний контроль знань здійснюється під час індивідуальних занять, на яких здійснюється розучування індивідуально підібраного музичного матеріалу по запланованих темах та виконання студентом самостійної роботи з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.

2) Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру у формі публічного виступу (академконцерт або залік).

Організація поточного та підсумкового контролю знань здобувачів Фахового коледжу здійснюється відповідно до «Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила». Фіксація контролю знань здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи».

Фіксація поточного контролю здійснюється в Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі 12-бальної шкали (для першого та другого року навчання) та за 4-бальною шкалою (для третього та четвертого року навчання). У разі відсутності здобувача освіти на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни, після завершення вивчення дисципліни.

Підсумкова оцінка визначається сумою оцінок за виконані практичні роботи та оцінкою за підсумкове заняття (академконцерт або залік).

Самоконтроль. Передбачений у формі питань для самоконтролю чи перевірки засвоєних знань після кожного заняття, під час яких здобувачі освіти мають можливість самостійно перевірити правильність виконання завдань та проаналізувати неправильне виконання голосових партій музичного твору. У разі звернень студентів викладач під час заняття, або після нього, надає консультації щодо проблемних ситуацій чи складних питань.

Завдання для опрацювання вдома, питання для самоконтролю розміщено на сторінці курсу «Фортепіано» у СДО (Система дистанційної освіти) ЗВО «Університет Короля Данила».

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (за 12-ти бальною шкалою)

Шкала в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Національна шкала	Критерії оцінювання
90-100 балів	A	10-12 «відмінно»	Повне і якісне виконання здобувачем завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом. Відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу, активний творчий підхід до виконання завдань.
83-89 балів	B	9 «дуже добре»	Наявність незначних недоліків у виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом. Дуже добрий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу.
75-82 бали	C	7-8 «добре»	Неповне виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, наявність незначних помилок. Достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
67-74 бали	D	6 «задовільно»	Достатнє виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, наявність помилок; посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для

			подальшого навчання мінімально допустимий рівень.
60-66 балів	E	4-5 «достатньо»	Часткове виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, наявність значної кількості помилок; частковий рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання мінімально допустимий рівень.
35-59 балів	FX	3-2 «незадовільно»	Елементарний рівень виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, низький рівень знань (умінь) із переважаючою кількістю недоліків
0-34 бали	F	1-2 «неприйнятно»	Дуже низький рівень виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, недостатній рівень знань (умінь).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (за 4-бальною шкалою)

Під час вивчення дисципліни «Фортепіано» результати навчання оцінюються за національною чотирибальною шкалою – “2”; “3”; “4”; “5”.

Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно з наведеною нижче таблицею відповідності.

Шкала в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Національна шкала	Критерії оцінювання
90-100 балів	A	5 «відмінно»	Повне і якісне виконання здобувачем завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним

			матеріалом. Відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу, активний творчий підхід до виконання завдань.
83-89 балів	В	4 «дуже добре»	Наявність незначних недоліків у виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом. Дуже добрий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу.
75-82 бали	С	4 «добре»	Неповне виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, наявність незначних помилок. Достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
67-74 бали	Д	3 «задовільно»	Достатнє виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, наявність помилок; посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання мінімально допустимий рівень.
60-66 балів	Е	3 «достатньо»	Часткове виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, наявність значної кількості помилок; частковий рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання мінімально допустимий рівень.

35-59 балів	FX	2 «незадовільно»	Елементарний рівень виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, низький рівень знань (умінь) із переважаючою кількістю недоліків
0-34 бали	F	2 «неприйнятно»	Дуже низький рівень виконання завдань, поставлених на певному етапі роботи над музичним матеріалом, недостатній рівень знань (умінь).

Оцінювання **самостійної роботи** проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань. Поточний контроль самостійної роботи передбачає оцінювання якості самостійного виконання завдання, поставленого на попередньому занятті, і супроводжується оцінювальними судженнями. Таким чином, на етапі поточного контролю додаються бали за самостійну роботу та за роботу на занятті. Підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання результату роботи студента над певним музичним матеріалом (як на заняттях, так і самостійної), що забезпечує засвоєння теми, підсумковий контроль самостійної роботи проводиться у формі публічного виступу (академконцерту або заліку).

Студенти, які не з'явилися на підсумковий контроль без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1 курс 1 семестр

Тема 1. Організація раціонального виконавського апарату піаніста та читання музики з нот.

1. Вивчення аплікатури гам за раціональним методом. Опанування п'ятипальцевої формули гри на фортепіано на матеріалі простих етюдів.
2. Засвоєння навиків читання метро-ритму під час вивчення інструктивного матеріалу.
3. Розвиток почуття темпо-ритму з допомогою голосового самоконтролю, диригування, використання ритмо-схем, тощо.
4. Способи організації раціонального процесу швидкого читання музики з нот, активізація внутрішньо-слухового компонента читання.

1 курс 2 семестр

Тема 2. Організація процесу поетапного вивчення музичного твору.

1. Етапи роботи: підбір аплікатури, гра окремими руками, освоєння фактури, розподіл уваги між руками, вокалізація окремих мелодичних ліній.
2. Слуховий контроль та розвиток музичного слуху в роботі над музичним твором.
3. Робота над звуком як особливий вид піаністичної техніки в кантиленних творах.
4. Піаністичні засоби виразності (артикуляція, штрихи, динаміка, педаль тощо) як цілісний комплекс для передачі образів фортепіанних мініатюр

2 курс 3 семестр

Тема 3. Розвиток піаністичної техніки як комплексне завдання.

1. Розвиток піаністичної техніки на матеріалі секвенційних вправ як підготовка до вивчення вокальних розспівок.
2. Опанування різними видами фортепіанної фактури. Удосконалення просторової точності пальцевого апарату.
3. Розвиток рухово-моторного навичу читання нотного тексту: «графічний», «топографічний» та «сліпий» методи.
4. Формування навичу комплексного сприйняття тексту у процесі читання музики з нот.

2 курс 4 семестр

Тема 4. Розвиток навиків акомпанементу та ансамблевої гри на фортепіано.

1. Розвиток техніки фортепіанного акомпанементу на матеріалі фольклорних вокальних творів. Принципи взаємодії акомпаніатора і соліста.
2. Основи фортепіанного ансамблю.
3. Опанування навичками ескізного програвання твору на матеріалі вокальних та інструментальних творів українських композиторів.
4. Методи спрощення фактури супроводу.

3 курс 5 семестр

Тема 5. Розвиток музичного мислення. Робота над поліфонічними творами

1. Етапи вивчення поліфонічного твору. Комплексний виконавський аналіз твору. Тематичний аналіз матеріалу
2. Проблема голосоведення в поліфонії, втілення образно-динамічних контрастів.
3. Активізація мелодичного, гармонічного, тембро-динамічного слуху в роботі над багатоголоссям.
4. Оволодіння фортепіано для формування навиків педагога-репетитора (вокальні розспівки)

3 курс 6 семестр

Тема 6. Робота над творами великої форми, розвиток музичного мислення.

1. Етапи вивчення твору великої форми. Комплексний виконавський аналіз твору Тематичний та гармонічний аналіз матеріалу.
2. Проблема утримання темпо-ритму у класичній сонаті та варіаціях, втілення образно-динамічних контрастів при виконанні сонат і варіацій.
3. Робота над звуком як особливий вид піаністичної техніки в кантиленних творах (4 год.)..
4. Розвиток навиків педалізації: функції прямої та запізнюючої педалі у творах різних жанрів (2 год.).

4 курс 7 семестр

Тема 7. Особливості виконання фортепіанної музики українських композиторів.

1. Виконавське втілення стильових особливостей української фортепіанної музики
2. Особливості інтерпретації різножанрових фортепіанних творів українських композиторів.
3. Український музичний фольклор як матеріал для розвитку навиків підбору інструментального супроводу та транспозиції.
4. Розвиток навиків ескізного програвання твору на матеріалі вокальних та інструментальних творів українських авторів.

4 курс 8 семестр

Тема 8. Виконавське втілення різножанрової концертної програми як комплексне завдання

1. Цілісне виконання твору: вибір оптимальних засобів виразності для забезпечення балансу співвідношення частин

2. Заключний етап роботи над творами: уявне виконання з нот без інструмента, перевірка слухової, зорової, рухово-моторної пам'яті.
3. Методи переналаштування на виконання творів різного характеру.
4. Підготовка до сценічного виступу: розподіл уваги та емоційної витримки на всю програму.

Завдання для самостійного вивчення: Ескізно ознайомитися зі збірками популярної музики «Старий рояль».

2. ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Організація раціонального виконавського апарату піаніста та читання музики з нот.

№ з/п	Зміст завдань	Кільк. годин індивід. практичних
1	Вивчення аплікатури гам за раціональним методом. Опанування п'ятипальцевої формули гри на фортепіано на матеріалі простих етюдів.	4
2	Засвоєння навиків читання метроритму під час вивчення інструктивного матеріалу.	4
3	Розвиток почуття темпоритму з допомогою голосового самоконтролю, диригування, використання ритмосхем, тощо.	4
4	Способи організації раціонального процесу швидкого читання музики з нот, активізація внутрішньослухового компонента читання.	4
	Всього індивідуальних занять по темі	16
	Підсумковий контроль – академконцерт	

Тема 2. Організація процесу поетапного вивчення музичного твору.

1	Етапи роботи: підбір аплікатури, гра окремими руками, освоєння фактури, розподіл уваги між руками, вокалізація окремих мелодичних ліній.	5
2	Слуховий контроль та розвиток музичного слуху в роботі над музичним твором.	5
3	Активізація мелодичного, гармонічного, тембро-динамічного слуху в роботі над багатоголоссям.	5
4	Піаністичні засоби виразності (артикуляція, штрихи, динаміка, педаль тощо) як цілісний комплекс для передачі образів фортепіанних мініатюр.	5

	Всього індивідуальних занять по темі	20
	Підсумковий контроль – академконцерт	

Тема 3. Розвиток піаністичної техніки як комплексне завдання.

1	Розвиток піаністичної техніки на матеріалі секвенційних вправ як підготовка до вивчення вокальних розспівок.	4
2	Опанування різними видами фортепіанної фактури. Удосконалення просторової точності пальцевого апарату.	4
3	Розвиток рухово-моторного навичу читання нотного тексту: «графічний», «топографічний» та «сліпий» методи.	4
4	Формування навичу комплексного сприйняття тексту у процесі читання музики з нот.	4
	Всього індивідуальних занять по темі	16
	Підсумковий контроль - академконцерт	

Тема 4 Розвиток навичок акомпанементу та ансамблевої гри на фортепіано.

1	Розвиток техніки фортепіанного акомпанементу на матеріалі фольклорних вокальних творів. Принципи взаємодії акомпаніатора і соліста.	4
2	Основи фортепіанного ансамблю.	4
3	Опанування навичками ескізного програвання твору на матеріалі вокальних та інструментальних творів українських композиторів.	4
4	Методи спрощення фактури супроводу.	4
	Всього індивідуальних занять по темі	16
	Всього індивідуальних занять	68

Тема 5. Розвиток музичного мислення. Робота над поліфонічними творами.

1	Етапи вивчення поліфонічного твору. Комплексний виконавський аналіз твору. Тематичний аналіз матеріалу.	4
2	Проблема голосоведення в поліфонії, втілення образно-динамічних контрастів.	4
3	Активізація мелодичного, гармонічного, тембро-динамічного слуху в роботі над багатоголоссям.	4
4	Оволодіння фортепіано для формування навиків педагога-репетитора (вокальні розспівки).	2
	Всього індивідуальних занять	14
	Підсумковий контроль - академконцерт	

Тема 6. Робота над творами великої форми, розвиток музичного мислення.

1	Етапи вивчення твору великої форми. Комплексний виконавський аналіз твору Тематичний та гармонічний аналіз матеріалу.	4
2	Проблема утримання темпо-ритму у класичній сонаті та варіаціях, втілення образно-динамічних контрастів при виконанні сонат і варіацій.	4
3	Робота над звуком як особливий вид піаністичної техніки в кантиленних творах.	4
4	Розвиток навиків педалізації: функції прямої та запізнюючої педалі у творах різних жанрів.	2
	Всього індивідуальних занять	14
	Підсумковий контроль - академконцерт	

Тема 7. Особливості виконання фортепіанної музики українських композиторів.

1	Виконавське втілення стилевих особливостей української фортепіанної музики.	4
2	Особливості інтерпретації різножанрових фортепіанних творів українських композиторів.	4
3	Український музичний фольклор як матеріал для розвитку навиків підбору інструментального супроводу та транспозиції.	4
4	Розвиток навиків ескізного програвання твору на матеріалі вокальних та інструментальних творів українських авторів.	2
	Всього індивідуальних занять по темі	14
	Підсумковий контроль - академконцерт	

Тема 8. Виконавське втілення різножанрової концертної програми як комплексне завдання.

1	Цілісне виконання твору: вибір оптимальних засобів виразності для забезпечення балансу співвідношення частин.	4
2	Заключний етап роботи над творами: уявне виконання з нот без інструмента, перевірка слухової, зорової, рухово-моторної пам'яті.	2
3	Методи налаштування на виконання творів різного характеру.	2
4	Підготовка до сценічного виступу: розподіл уваги та емоційної витримки на всю програму.	2
	Всього індивідуальних занять по темі	10
	Всього індивідуальних занять	52
	Підсумковий контроль - залік	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кільк. годин
Тема 1 Розвиток музичного мислення. Робота над поліфонічними творами.	Ескізно ознайомитись із поліфонічними творами Й.С.Баха (Маленькі прелюдії, Двоголосні інвенції) https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1M334_CavDGUnCL7xN_omcfMNO	16
Тема 2. Робота над творами великої форми, розвиток музичного мислення.	Ескізно ознайомитись із фактурними особливостями класичної сонати. https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1M334_CavDGUnCL7xN_omcfMNO	16
Тема 3. Особливості виконання фортепіанної музики українських композиторів.	Ескізно ознайомитись із фортепіанними творами М. Лисенка, С. Людкевича, М. Скорика, Б. Шиптура, Н. Лагодюк, Г. Саська та ін https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1M334_CavDGUnCL7xN_omcfMNO	16
Тема 4. Виконавське втілення різножанрової	Ескізно ознайомитися з збірками популярної музики. https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1M334_CavDGUnCL7xN_omcfMNO	20

концертної програми як комплексне завдання.		
Разом самостійної роботи студентів		68

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

I курс 1 семестр

Тема 1. Організація раціонального виконавського апарату піаніста та читання музики з нот.

Завдання:

1. Вивчити назви октав, відтворювати звуки на клавіатурі фортепіано.
2. Опанувати навички сольмізації музичних прикладів.
3. Читання з нот простих мелодій з рахунком вголос.
4. Виробити навички виконання на фортепіано музичних прикладів штрихами legato, non legato, staccato.

Самостійна робота: читання нот з аркуша, дотримуючись правильного виконання зазначених штрихів.

Студент повинен знати значення:

- термінів та понять: скрипковий ключ, басовий ключ, метр, метрична доля, розмір, такт, ритм, дієз, бемоль, сольмізація, октава, аплікатура, темп, динаміка, штрихи.

- термінів на означення штрихів: legato, non legato;

- термінів на означення динамічних відтінків: forte, piano, mezzo forte, mezzo piano;

- термінів на означення музичних темпів: Largo, Lento, Adagio, Grave, Allegro.

Студент повинен вміти:

- Знайти і відтворити на клавіатурі ноти.

- Сольмізувати одноголосні мелодії;

- Прочитати на фортепіано з нот одноголосні мелодії;

- Продемонструвати виконання штрихів: legato, non legato, staccato на прикладі гама С – dur.

Програма на семестр:

Гама (двома руками розхідна, арпеджіо короткі)

Поліфонічний твір

Етюд

Усна відповідь (значення термінів)

Форма контролю: академконцерт.

I курс 2 семестр

Тема 2. Організація процесу поетапного вивчення музичного твору.

Завдання:

1. Виробити навички виконання гам на фортепіано. Вивчити основні принципи підбору аплікатури в гамоподібних послідовностях.
2. Опанувати принципи виконавського аналізу музичного твору.
3. Виробити вміння активного слухання при грі на фортепіано
4. Навчитись використовувати піаністичні прийоми як засоби художньої виразності.

Студент повинен знати значення:

- понять: фраза, речення, період, тричастинна форма;
- термінів на означення темпів: Vivo, Presto, Andante, Andantino, Moderato, Sostenuto, Allegretto;
- термінів на означення динамічних відтінків *diminuendo*, *crescendo*.

Студент повинен вміти:

- грати п'ятипальцеві підготовчі до гам вправи;
- грати гами в тональностях до 4-х дієзів в розхідному та паралельному русі з використанням правильної аплікатури;
- проаналізувати твір: виділити частини, періоди, речення, кульмінації фразування;
- відтворити штрихові, динамічні засоби виразності.

Програма на семестр:

Гама (двома руками розхідна, паралельний рух двома руками, арпеджіо короткі та довгі)

Поліфонічний твір або твір великої форми

Етюд або конструктивна п'єса

Усна відповідь (значення термінів)

Форма контролю: академконцерт.

II курс 3 семестр

Тема 3. Розвиток піаністичної техніки як комплексне завдання.

Завдання:

1. Опанувати принцип секвенційного руху на основі вправ Ш. Ганона.
2. Засвоїти типи фактури, характерні для гомофонічної музики: «Альбертієві баси», вальсовий акомпанемент, регтаймовий хід, ритм бугі-вугі.
3. Навчитись читати з листа, використовуючи відповідні методи.
4. Виробити навик цілісного охоплення музичного твору на етапі читання з нот.

Студент повинен знати значення:

- понять секвенційний рух, «Альбертієві баси», вальсовий акомпанемент,

регтаймовий хід, ритм бугі-вугі.

- знаків скорочення нотного письма (реприза, вольта, сеніо, ліхтар);
- знаків октавного переносу тексту, повторення тощо.

Студент повинен вміти:

- грати секвенційні вправи в одній тональності (без транспозиції);
- виконувати супровід до мелодії у відповідній фактурі;
- читати з листа, витримуючи ритмічні та звуковисотні параметри твору
- передавати характер твору при читанні з нот.

Програма на семестр:

- Вправи Ш. Ганона.
- Поліфонічний твір або твір великої форми
- Етюд або п'єса.
- Усна відповідь (значення термінів)

Форма контролю: академконцерт.

II курс 4 семестр

Тема 4. Розвиток навиків акомпанементу та/або ансамблевої гри на фортепіано.

Завдання до Теми.

1. Підготувати виконання акомпанементу до вокальної партії обробки народної пісні.
2. Випрацювати навик дотримання балансу динаміки та агогіки у взаємодії із вокалістом.
3. Фортепіанний дует, баланс звучання та злагодженість гри.
4. Навчитись вибирати найважливіші елементи фактури, що відтворюють ритм, гармонію, характер твору, в залежності від його складності.

Студент повинен знати:

- репертуар видань обробок українських народних пісень;
- принципи взаємодії акомпаніатора та соліста (увага до дихання вокаліста, агогіки, фермат тощо).
- можливості фортепіанного дуету для ознайомлення із світовою класикою в перекладі для фортепіано в 4 руки;
- роль окремих елементів фактури при читанні з листа супроводу у спрощеному варіанті.

Студент повинен вміти:

- обрати для виконання вокальний твір відповідно до діапазону голосу соліста та рівня своїх піаністичних навиків;
- акомпанувати вокалістові з дотриманням тісної взаємодії у всіх аспектах виконання;
- співпрацювати з партнером у фортепіанному дуєті;
- читати з листа, спрощуючи фактуру.

Програма на семестр:

Дві п'єси різного характеру.
Акомпанемент до народної пісні (супровід вокалістові) або фортепіанний дует.

Усна відповідь (значення термінів та понять)

Форма контролю: академконцерт.

III курс 5 семестр

Тема 5. Робота над поліфонічними творами, розвиток музичного мислення.

Завдання:

1. Опанування навички виконавського аналізу поліфонічного музичного твору.
2. Засвоєння методів диференціації голосів в поліфонії.
3. Напрацювання навичку слухового контролю голосоведення в поліфонії.
4. Вивчення вокальних розспівок та вокалізів.

Студент повинен знати:

- значення понять: голосоведення, тема (в поліфонії), протискладення;
- способи виділення тематичних елементів фактури поліфонічного твору;
- поліфонічні жанри Фуга, Канон, Прелюдія, Токката, Алеманда, Куранта, Сарабанда, Жига, Менует, Бурре.

Студент повинен вміти:

- проаналізувати твір: виділити частини, періоди, речення, кульмінації фразування;
- виділити окремі голоси в триголосній поліфонічній фактурі;
- виділяти тему в поліфонічному творі;
- грати транспонуючі вокальні розспівки з активною артикуляцією.

Програма на семестр:

- Вокальні розспівки.
 - Поліфонічний твір або твір великої форми
 - Кантиленна п'єса
 - Усна відповідь (значення термінів та понять)
- Форма контролю: академконцерт.

III курс 6 семестр

Тема 6. Робота над творами великої форми, розвиток музичного мислення.

Завдання:

- Вивчити та виконати твір крупної форми.
- Напрацювати метро-ритмічну стабільність та динамічний баланс виконання.
- Опанувати навички слухового контролю в процесі виконання кантиленної

п'єси.

- Засвоїти навички педалізації у творах різних жанрів.

Студент повинен знати:

- форму та структурні особливості різних творів крупної форми;

- способи досягнення метро-ритмічної стабільності при виконання;

- основні принципи звуковедення та диференціації фактури у творах різних жанрів;

-техніку використання різних типів педалізації.

Студент повинен вміти:

- виконати твір великої форми в цілому, передаючи його художньо-змістове наповнення,

- зберігати цілісну темпову структуру твору;

- педалізувати відповідно до характеру фактури та завдань звукового образу твору.

Програма на семестр:

Твір великої форми

Концертна п'єса або етюд

Акомпанемент до естрадної пісні (супровід вокалістові)

Усна відповідь (значення термінів та понять)

Форма контролю: академконцерт.

IV курс 7 семестр

Тема 7. Особливості виконання фортепіанної музики українських композиторів.

Завдання:

Ознайомитись із фортепіанною творчістю українських композиторів В. Лисенка, С. Людкевича, В. Косенка, В. Барвінського.

Ознайомитися із фортепіанною творчістю сучасних українських композиторів А. Кос-Анатольського, Н. Лагодюк, Г. Саська, Б. Шиптура, В. Семковича.

Вивчити дві різнохатактерні п'єси українських композиторів.

Студент повинен знати:

основні твори творчого доробку для фортепіано українських композиторів В. Лисенка, С. Людкевича, В. Косенка, В. Барвінського.

основні твори творчого доробку для фортепіано сучасних українських композиторів А. Кос-Анатольського, Н. Лагодюк, Г. Саська, Б. Шиптура, В. Семковича;

особливості колориту і виражальних засобів творів українських композиторів.

Студент повинен вміти:

виконувати твори українських композиторів;

передавати у виконанні особливості стилю українського автора.

Програма на семестр:

Твір великої форми

П'єса українського композитора.

Акомпанемент до народної або естрадної пісні (супровід вокалістові або власне виконання)

Усна відповідь (значення термінів та понять)

Форма контролю: академконцерт.

IV курс 8 семестр

Тема 8. Виконавське втілення різножанрової концертної програми як комплексне завдання.

Завдання:

- Вивчити та виконати твір великої форми.
- Вивчити концертну п'єсу.
- Вивчити акомпанемент до вокального твору.
- Підготуватись до цілісного концертного виступу.

Студент повинен знати:

- особливості виконання твору великої форми (сонатне алегро, варіації);
- місце і роль фортепіанного супроводу у камерно-вокальних творах.

Студент повинен вміти:

- виконати твір великої форми в цілому, передаючи його художньо-змістове наповнення,
- передати стильові особливості та характер концертної п'єси;
- виступити в якості акомпаніатора вокалістові;
- виконати концертну програму в цілому.

Програма на семестр:

Твір великої форми

Концертна п'єса

Акомпанемент до естрадної пісні (власне виконання)

Форма контролю: залік.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Гуральник Н. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки. Київ : Вища школа, 2007. 312 с.
URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27441>

2. Гусар Д. О., Семкович В. Б. Фортепіано: розвиток основ виконавської техніки : методичні рекомендації для студентів освітньої програми «Естрадний спів» освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Івано-Франківськ. 2023. 39 с.

3. Гусар Д. О. Особливості викладання курсу «Фортепіано» в процесі підготовки естрадних вокалістів. Естрадно-вокальне мистецтво: історія, теорія, практика: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 01 грудня 2022 року). Івано-Франківськ : Ред.-вид.від. ЗВО «Університет Короля Данила», 2022. С. 54-59. URL : <https://drive.google.com/file/d/1AFDvobca7JRw4u09jNG5H8rAObu4a3-Z/view>
4. Опарик Л. М. Методичні аспекти фортепіанно-виконавського формотворення: Методичні рекомендації для студентів вищих музичних навчальних закладів. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2010. 39 с.
5. Опарик Л.М. Теорія та методика читання музики з листа в класі фортепіано : методичні рекомендації для студентів вищих музичних навчальних закладів. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2010. 34 с.
6. Польська І. Система фортепіанного виконавства: жанрова специфіка та типологія. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мистецтвознавство*. Дрогобич. Вип 51, 2022. С.188-194. URL : http://www.apfn-journal.in.ua/archive/51_2022/28.pdf.
7. Хрестоматія для фортепіано : навчальний посібник для студентів спеціальності 025 Музичне мистецтво / автори-упоряд. Гордійчук Л.В., Кругляченко А. Ю., Цейко Н. О. Луцьк : Терен, 2021. 92 с. URL : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20971/1/Textbook_piano.pdf

Додаткова література

1. Гаркуша Л. І., Економова О. С. Реалізація інструментально-виконавського досвіду студентів у концертній діяльності. Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. № 6. Київ, 2021. С 11-115. URL : <https://mmod.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/237>
2. Голубев П. Роль і межі корисної дії концертмейстера в роботі із студентом-вокалістом. Поради молодим педагогам-вокалістам. Київ : Музична Україна, 1983. 62 с. С. 49-56. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/sk468063.pdf>
3. Гусар Д. О. Полімодальний метод формування абсолютного слуху в класі фортепіано як складова музично-слухового розвитку естрадного вокаліста. Scientific research in the modern world. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2023. Pp. 417-423. URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-research-in-the-modern-world-6-8-04-2023-toronto-kanada-arhiv/>.
4. Гусар Д.О. Специфіка викладання фортепіано у дорослих початківців. Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали V Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 14 травня 2021 р.). Івано-Франківськ: Ред.-вид. відділ ЗВО «Університет Короля Данила», 2021. С.83-86. URL : <https://ukd.edu.ua/sites/default/files/2021>.

5. Опарик Л. М. Самостійна робота студента в класі загального фортепіано : методичні рекомендації для студентів напряму підготовки 025 «Музичне мистецтво». Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2017. 48 с. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/2967.pdf>.

6. Опарик Л.М. Загальне фортепіано : хрестоматія. Івано-Франківськ, 2018. 118 с. URL : <http://lib.pu.if.ua/elibrary-res.php?a=хрестоматія&nom=2>

7. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2011. 640 с.

8. Стотика І.Г. Формування художньо-виконавської техніки піаніста в історико-теоретичному дискурсі. Традиції та нові наукові стратегії у центральній та східній Європі матеріали. III Міжнародної науково-практичної конференції 26–27 червня 2020 р. м. Київ С. 50-55. URL : <https://novaosvita.com/wp-content/uploads/2020/07/ScStrCEEur-Kyiv-June2020.pdf>.

Електронні інформаційні ресурси

1. Клавіші з нуля URL: [Linkin park - In the end на пианино](#). Клавіші з нуля - 1 урок. [Linkin park - In the end на пианино](#). - YouTube

2. Клавіші з нуля URL: [Linkin park - In the end на пианино](#). Клавіші з нуля - 2 урок. [Linkin park - In the end на пианино](#). - YouTube

РЕКОМЕНДОВАНИЙ РЕПЕРТУАР

https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1M334_CavDGUnCL7xN_omcfMN_Oi06Me6Y

Поліфонічні твори

Бах Й.С. Маленькі прелюдії і фуги.

Бах Й.С. Двоголосні інвенції.

Бах Й.С. Менует соль мінор. Арія. Менует Сі-бемоль мажор. Скерцо.

Беркович І. Поліфонічні пєси для фортепіано на основі укр. нар. пісень за обробками українських класиків.

Гендель Г. Арія ре мінор, Менует мі мінор.

Гендель Г. Пасакалія з сюїти соль мінор.

Гендель Г. Сарабанда з варіаціями.

Гуммель І. П'єси: Фа мажор, До мажор, ре мінор.

Крігер І. Менует ля мінор. Куперен Ф. Арія.

Лисенко М. Ой, під горою, під перевозом. За річкою-бережком.

Моцарт Л. Менует, Буре.

Павлюченко В. Фугетта.

Шмітц М. 25 джазових інвенцій для фортепіано.

Твори великої форми

Бетховен Л. Сонатина Соль мажор.
Бетховен Л. Сонатина для мандоліни.
Бетховен Л. Сонатина фа мажор.
Бенда Й. Сонатина Соль мажор
Бортнянський Д. Соната до мажор: Рондо.
Вебер К. Сонатина до мажор, I ч.
Гайдн Й. Соната-партита до мажор, I ч.
Діабеллі Сонатина Соль мажор
Жилінський А. Сонатина Соль мажор
Клементі М. Сонатина до мажор, ор.36, № 1.
Кулау Ф. Сонатина до мажор, ор.55.
Лагодюк Варіації «Уроки свінгу»
Моцарт В. Алегро Сі-бемоль мажор. Легка сонатина До Мажор.
Салютринська Т. Сонатина.
Сигмейстер Е. Сонатина
Штейбельт Д. Сонатина До мажор.
Щуровський Ю. Тема з варіаціями

П'єси

Афанасенко Т. 24 п'єси для фортепіано
Барвінський В. Колядки і щедрівки: для фортепіано зі словесним текстом.
Тернопіль : Збруч, 1977. 22 с.
Барвінський В. Прелюдії для фортепіано. Київ : Музична Україна, 1964.
28 с.
Безкоровайний В. Збірка колядок «При ялинці».
Беркович І. Етюд на тему Паганіні
Беркович І. Українська мелодія.
Бетховен Л. Елізі
Бетховен Л. Шотландська народна пісня.
Білаш О. Баркаролла для фортепіано Ре-бемоль мажор
Білаш О. Тетянчин альбом: фортепіанні п'єси для дітей. Київ : Музична
Україна, 2002. 40с.
Гайдн Й. Два німецьких танці.
Герасименко О. Прелюдія №2 («Осінні акварелі»)
Градескі Е. Щасливі бугі. Задерикуваті бугі.
Гріг Е. Ліричні п'єси, ор.12: Вальс, Елегія, Рідна пісня, Танець ельфів.
Колодуб Л. Ча-ча
Косенко В. 24 п'єси
Лагодюк Н. Веселий джаз. Збірник п'єс. Джазові п'єси.
Лагодюк Н. Збірка Веселий джаз
Лизогуб О. П'єси для фортепіано. Київ : Музична Україна, 1989. 48 с. М.:
Искусство, 1985. –144 с.

Лисенко М. Пісня без слів, Сумний спів. Елегія
Людкевич С. Старовинна пісня.
Острова С. Нотний альбом в стилі популярної музики, або Музика для душі : Київ : Софія, 2011. 56 с.
Пахульський Г. Прелюдія до мінор, ор.8.
Процюк Л. «Різдвяна пісенька», «Вальс», «Клоуни в цирку».
Рамо Ж. Два менуети: соль мажор.
Сасько Г. Мозаїка: цикл п'єс для фортепіано.
Сенневіл Балада Аделіні
Сен-Санс К. Лебідь
Сигмейстер Кожен вечір (дві пєси)
Сільванський М. Пісня.
Скорик М. П'єси для фортепіано: Мелодія. Листок з альбому. Народний танець.
Українська фортепіанна музика ХІХ століття / упор. Г. В. Курковський. Київ : Музична Україна, 1974. 71 с.
Фоменко М. Моя веселка: п'ять легких п'єс для фортепіано на українські теми. Львів, 2006. 6 с.
Фортепіанні твори українських композиторів для молоді: Зібрала Таїса Богданська. Частина друга. Тернопіль : АСТОН, 2000. 84 с.
Шиптур Б. Укр. нар. мелодії для фортепіано.
Шуберт Ф. Вальс соль мажор, Ранкова серенада.
Шукайло Л. Альбом фортепіанної музики. Київ : Мелосвіт, 2005. 36 с.
Шуман Р. Альбом для юнацтва, ор.68: Сіцилійський танець, Перша втрата, Сміливий вершник, Веселий селянин.

Етюд

Беренс Г. Тв. 70. 50 маленьких фортепіанних п'єс без октав: №№1- 30.
Беркович І. Маленькі етюди: №№ 1- 30.
Бертіні А. Етюди, ор.32.
Гедіке О. Тв. 32. 40 мелодійних етюдів для початківців: №2, 3, 7. Тв.36. 60 легких фортепіанних п'єс для початківців. Зош.1: №№ 13, 14, 22. Тв. 46. 50 легких п'єс для фортепіано. Зош. 1: №№11, 18, 20.
Гнесіна О. Маленькі етюди для починаючих: №№1- 3, 7, 9- 13, 15, 19.
Лак Т. Етюди, ор.172.
Лемуан А. Етюди, ор.37.
Лешгорн А. Етюди, ор.66.
Черні К – Гермер Г. Етюди, ор.821.
Черні К. Школа вправності для фортепіано. Тв. 299. Київ : Музична Україна, 1973. 103 с.

Черні К. Вибрані фортепіанні етюди. Під ред. Г. Гермера. Ч. 1: №№ 1- 6.
Шітте А. Тв. 108. 25 маленьких етюдів: №№ 1- 15. легких етюдів: №№ 1-
20; Вибрані етюди зарубіжних композиторів для фортепіано. Вип.1 №№ 2- 29.
Етюди для фортепіано. Вип. 1. Під ред. В. Дельнової (за вибором).